TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Tăng trưởng cao đòi hỏi sự bứt phá từ năng lượng

17:14 21/08/2025

Trong bối cảnh nước ta đặt mục tiêu vừa duy trì tăng trưởng kinh tế cao, vừa hướng tới Net Zero vào năm 2050, năng lượng nổi lên như nền tảng chiến lược. Các chuyên gia cho rằng, để phát triển năng lượng, Việt Nam cần giải quyết đồng thời các nút thắt về vốn, thể chế, công nghệ và nhân lực.

Phát biểu tại Diễn đàn "Đầu tư phát triển năng lượng hướng tới mục tiêu tăng trưởng kinh tế cao và bền vững" ngày 21/8, PGS.TS. Trần Đình Thiên khẳng định, năng lượng không chỉ là hạ tầng, mà là điều kiện tiên quyết cho chiến lược phát triển quốc gia.

Theo ông, hơn một thập kỷ qua, Việt Nam đã chứng kiến bước tiến đáng kể, đặc biệt là giai đoạn 2015-2023 khi điện gió, điện mặt trời phát triển bùng nổ nhờ chính sách giá hấp dẫn. Tuy nhiên, sự phát triển nóng cũng để lộ bất cập: Quy hoạch thiếu đồng bộ, thủ tục chồng chéo, cơ chế điều hành thiếu linh hoạt khiến nguồn lực xã hội bị lãng phí, hệ thống bộc lộ nhiều điểm nghẽn.

Ông Thiên nhấn mạnh, để đạt mục tiêu trở thành quốc gia thu nhập cao vào năm 2045, giai đoạn 2026-2030 Việt Nam phải duy trì tăng trưởng 8-10%/năm. Điều này kéo theo nhu cầu năng lượng khổng lồ, ước tính đến năm 2035 cần bổ sung thêm 150.000 MW năng lượng tái tạo, tương đương khoảng 1.500 dự án mới. Đây là thách thức vượt xa năng lực triển khai hiện tại, buộc Việt Nam phải đột phá trong cơ chế, chính sách và quản trị.

PGS.TS. Trần Đình Thiên khẳng định, năng lượng không chỉ là hạ tầng, mà là điều kiện tiên quyết cho chiến lược phát triển quốc gia - Ảnh: VGP/Vũ Phong

Vốn và thể chế

Dẫn phân tích của TS. Cấn Văn Lực, PGS.TS Trần Đình Thiên cho biết, để duy trì tốc độ tăng trưởng như kỳ vọng, mức đầu tư toàn xã hội bình quân phải đạt ít nhất 38% GDP. Mỗi năm, Việt Nam cần huy động khoảng 240-245 tỷ USD, trong đó riêng ngành điện chiếm hơn 21 tỷ USD. Với khả năng ngân sách chỉ đáp ứng khoảng 35%, phần lớn nguồn lực còn lại phải đến từ khu vực tư nhân và vốn quốc tế.

Tuy nhiên, trở ngại lớn không chỉ là vốn mà còn ở thể chế. Bộ Tài chính thống kê, hiện có hơn 2.200 dự án với tổng vốn khoảng 6 triệu tỷ đồng bị đình trệ do vướng mắc thủ tục, pháp lý. Điều này ảnh hưởng trực tiếp tới các dự án năng lượng quy mô lớn như điện hạt nhân, thủy điện tích năng hay LNG, những nguồn cung then chốt cho an ninh năng lượng dài hạn.

Các diễn giả thảo luận tại Diễn đàn - Ảnh: VGP/Vũ Phong

Công nghệ và nhân lực

Theo ông Hà Đăng Sơn, Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu năng lượng và tăng trưởng xanh, không có công nghệ năng lượng nào tối ưu tuyệt đối. Điện hạt nhân chi phí cao nhưng ổn định, ít chịu tác động từ thị trường thế giới. Điện mặt trời rẻ, triển khai nhanh nhưng thiếu ổn định, chỉ phát trong khoảng 12 giờ mỗi ngày. Điện gió có tiềm năng lớn nhưng Việt Nam gần như phụ thuộc hoàn toàn vào công nghệ nước ngoài.

Do đó, chiến lược phát triển năng lượng phải dựa trên sự kết hợp đa dạng công nghệ, đi kèm cơ chế chính sách phù hợp để vừa tận dụng lợi thế, vừa khắc phục hạn chế.

Ông Lê Anh Tuấn, Chủ tịch Hội đồng Đại học Bách khoa Hà Nội, bổ sung rằng để làm chủ công nghệ, đặc biệt trong lĩnh vực điện hạt nhân và năng lượng tái tạo, Việt Nam phải đầu tư mạnh cho nguồn nhân lực chất lượng cao. "Không thể chỉ đào tạo cử nhân mà đáp ứng được yêu cầu. Chúng ta cần kỹ sư, thạc sĩ, tiến sĩ được đào tạo bài bản, gắn với nghiên cứu và ứng dụng", ông Tuấn nhấn mạnh. Song song đó, cần chính sách đãi ngộ và thu hút nhân tài để giữ được lực lượng chuyên gia nòng cốt.

Còn PGS.TS. Bùi Quang Tuấn, Phó Chủ tịch Hội Khoa học kinh tế Việt Nam, cho rằng, bên cạnh việc phát triển nguồn điện, Việt Nam cần chú ý đến hiệu quả sử dụng năng lượng, một yếu tố quyết định chất lượng tăng trưởng.

Ông chỉ rõ, giai đoạn vừa qua, nhiều dự án điện mặt trời đã đi vào phát điện nhưng công suất không thể giải phóng vì hệ thống truyền tải không kịp hoàn thiện. Điều này không chỉ gây lãng phí nguồn lực mà còn làm mất cơ hội phát triển. Vì vậy, thể chế phải mở để khu vực tư nhân tham gia đầu tư hạ tầng truyền tải; đồng thời cần xây dựng thị trường điện minh bạch, cân bằng giữa an ninh năng lượng và cạnh tranh thị trường.

Ngoài ra, khoa học công nghệ và đổi mới sáng tạo sẽ là chìa khóa. Một hệ thống truyền tải điện thông minh, giảm tổn thất, tối ưu vận hành là điều kiện để Việt Nam tận dụng hiệu quả nguồn năng lượng tái tạo vốn đang ngày càng chiếm tỉ trọng lớn.

Theo Chinhphu.vn